

Ekonomiutskottet

Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling Hållbar utveckling i Finland – långsiktigt, koherent och inkluderande

Till framtidsutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling Hållbar utveckling i Finland – långsiktigt, koherent och inkluderande (SRR 1/2017 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till framtidsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman, biträdande generalsekreterare Marja Inanan, statsrådets kansli
- konsultativ tjänsteman Leena Pentikäinen, arbets- och näringsministeriet
- expert Annukka Jyrämä, Aalto-universitetet
- utvecklingsdirektör Jarmo Heinonen, Innovationsfinansieringsverket Tekes
- verksamhetsledare Jouni Keronen, Climate Leadership Council
- expert Lydia Kilpi, Kepa rf
- forskningsamordnare Eero Lehto, Löntagarnas forskningsinstitut.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Redogörelsens utgångspunkter. Redogörelsen utgår från ett samhälleligt åtagande för hållbar utveckling; redogörelsen lägger fast det nationella genomförandet av FN:s globala handlingsprogram för hållbar utveckling och för uppföljningen av genomförandet. Fokusområdena ”Ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland” och ”Ett Finland där det råder jämlikhet, jämställdhet och kompetens” är baserade på regeringsprogrammet och den nationella strategin för hållbar utveckling. Planen är avsedd att gälla över valperioderna i fråga om de politiska principerna och uppföljnings- och utvärderingssystemet.

Utlåtande EkuU 24/2017 rd

Ekonomiutskottet anser att utvecklingslinjerna i redogörelsen till sina huvudlinjer är värda att stödjas, men vill fästa uppmärksamhet vid följande aspekter.

Samhällsansvar. Ekonomiutskottet anser att det är utrett att för att genomföra samhällsansvar behövs utöver frivillighet och på självreglering baserad styrning också förpliktande lagstiftning. I och med internationaliseringen av affärsverksamheten har det uppstått ett starkare behov också för gränsöverskridande reglering bland annat för att förhindra aggressiv skatteplanering och skattesmitning. Ekonomiutskottet har i samband med tidigare behandlade ärenden (bland annat U 25/2016 rd — EkuU 22/2016 rd) vägt samhällskonsekvenserna av rapporteringsskyldighet för företag — exempelvis land-till-land-rapportering av skatter — i relation till den administrativa börda det medför för aktörerna och å andra sidan till möjligheterna att utnyttja kryphål i regleringen.

Ekonomiutskottet stöder åtgärder genom vilka formerna för den ekonomiska rapporteringen och myndigheternas tillgång till information kan utvecklas. Ekonomiutskottet förhåller sig positivt till land-till-land-rapportering av skatter men konstaterar ändå att det också kan inbegripa problematiska element med avseende på konkurrensen mellan företag om regleringen inte är koordinerad på internationell nivå. Centrala orsaker till oro är att rapporterade uppgifter inte är jämförbara eller att de lämnar rum för tolkning. Det är angeläget, anser utskottet, att både den nationella och den internationella lagstiftningen om möjligt anpassas till OECD:s BEPS-reglering. På så sätt är den rapporteringsskyldighet som avkrävs företagen innehållsmässigt lika i och utanför EU, så långt det är möjligt. Dessutom bör man observera definitionen av begreppen för att tolkningen av regleringen ska bli entydig och enhetlig också mellan medlemsstaterna. I fråga om stora koncerner enligt bokföringslagen (1336/1997) ser utskottet det som särskilt viktigt med land-till-land-rapportering i fall där företagen utför offentliga tjänster.

Offentlig upphandling. Utskottet anser att upphandlingar är ett viktigt redskap för att utveckla kvaliteten på offentliga tjänster och bidra till att genomföra erkänt viktiga samhälleliga mål. Ekonomiutskottet påminner om att genom upphandlingar kan företag få incentiv för att utveckla sina tjänster och produkter i linje med dessa mål. Trots att upphandlingarnas roll primärt är att tillfredsställa behovet av offentliga tjänster kan de också tjäna till att skapa efterfrågan på helt nya affärslösningar och på så sätt utgöra ett starkt näringspolitiskt redskap. Att utvidga skalan för arbetssätten inom offentliga tjänster är mycket riktigt av betydelse för att utveckla genomslaget: den offentliga förvaltningen ska kunna hantera förändringar i takt med att medborgarnas behov förändras.

Ekonomiutskottet vill också betona betydelsen av insyn i planeringen. När tjänsteproducenterna vet vad man vill med de offentliga tjänsterna på lång sikt har de motivation att utveckla nya lösningar.

Koldioxidneutralitet och resurssmarthet. Redogörelsen beskriver regeringens åtgärder på vägen mot ett koldioxid neutralt och resurssmart Finland. Ekonomiutskottet instämmer med redogörelsens konstaterande att måluppfyllelsen förutsätter åtgärder som ökar energi- resurs- och materialeffektiviteten och en ökad användning av förnybara energikällor. Redogörelsen konstaterar också att fokusområdena är beroende av varandra, men här blir de ändå ganska lösryckta från varandra varvid den bärande principen i Agenda 2030 om integrerat genomförande av målen inte blir genomförd: den valda infallsvinkeln tar inte upp hur tätt utsläppen och resursanvändningen är

Utlåtande EkuU 24/2017 rd

kopplade till strävan efter välfärd och jämställdhet. Ekonomiutskottet ser ytterst positivt på regeringens åtagande, som också framgår av redogörelsen, att göra mångsidigt bruk av de växande möjligheterna med kretsloppsekonomi.

Sammanfattande iakttagelser. Att ambitionerna spretar i många riktningar gör redogörelsen för Agenda 2030 till ett svårgripbart dokument. Ekonomiutskottet instämmer med de utfrågade sakkunniga enligt vilka redogörelsen förblir ganska så abstrakt trots att den borde beskriva konkreta åtgärder för att nå de uppställda målen.

Enligt redogörelsen är långsiktighet och förändringsvilja, koherens och globalt partnerskap samt ägandeskap och delaktighet bärande principer för vars genomförande det presenteras nya åtgärder såsom temaorienterad budgetering och utredning av användningen av ett redskap för konsekvensutredning av hållbar utveckling i lagberedningen. Producenter av information relaterad till forskning, prognoser och försök bereds bättre samarbetsmöjligheter och större genomslag genom handlingsmodeller som möjliggör att sammanställa och tolka information om innehållet i åtgärderna för att främja hållbar utveckling. Ekonomiutskottet konstaterar att dessa mål är värda att stödja, men påpekar att redogörelsedokumentet inte själv verkar uppfylla de mål som det beskriver. Finlands politik för hållbar utveckling strävar efter att ligga på framkanten. Finland är faktiskt bland de första länderna att behandla en redogörelse för hållbar utveckling. Redogörelsen samlar existerande planer som gäller åtgärder för hållbar utveckling i stället för att dryfta nya åtgärder. Med tanke på redogörelsens syften kunde dess utgångspunkt ha varit en analys av genomförandet av målen för Agenda 2030.

I politikprocessen för hållbar utveckling saknas en precisering av målet för ”hållbar ekonomi” och förhållningssättet till ekonomisk tillväxt står delvis i strid med politiken för hållbar utveckling. Exempelvis relationen mellan det samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling och hållbar ekonomi är tillväxtneutral, medan den ekonomiska tillväxten i redogörelsen ses som en väsentlig motor för hållbar utveckling.

Ekonomiutskottet vill påpeka att statsrådets redogörelse borde vara i konsekvens med regeringens färskva vägval. Men redogörelsen ser ändå ut att innehålla delvis motstridiga skrivningar i relation till statsrådets beslut under de senaste tiderna, i fråga om bland annat resursfördelning för utbildning och forskning.

Inom fokusområdet ”ett Finland där det råder jämlikhet, jämställdhet och kompetens” griper man sig an aktuella välfärdsproblem, men ekonomins koppling till dem blir snäv. Exempelvis de ökande möjligheterna för affärsverksamhet kring välmående uppmärksammas inte på samma sätt i rapporten som miljörelaterad affärsverksamhet. De presenterade målen för välfärd jämte åtgärder för genomförande handlar till stor del om åtgärder för att korrigera utvalda välfärdsproblem hos olika befolkningsgrupper, snarare än långsiktiga sociala investeringar. I fokusområdet föreslås dessutom ett flertal åtgärder i syfte att främja sysselsättningen.

Enligt redogörelsen ska statsrådets arbete struktureras så att framtidsredogörelserna kopplas till genomförandet av Agenda 2030. Denna rationalisering är utomordentligt välkommen, menar ekonomiutskottet; redogörelsen för Agenda 2030 överlappar i sin nuvarande form i många avseenden andra rapporteringsinstrument inom statsrådet.

Utlåtande EkUU 24/2017 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att framtidsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors 27.4.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kaj Turunen saf
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Eero Lehti saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Joakim Strand sv
medlem Antero Vartia gröna
ersättare Jari Leppä cent
ersättare Sinuhe Wallinheimo saml.

Sekreterare var

utskottsrad Teija Miller.